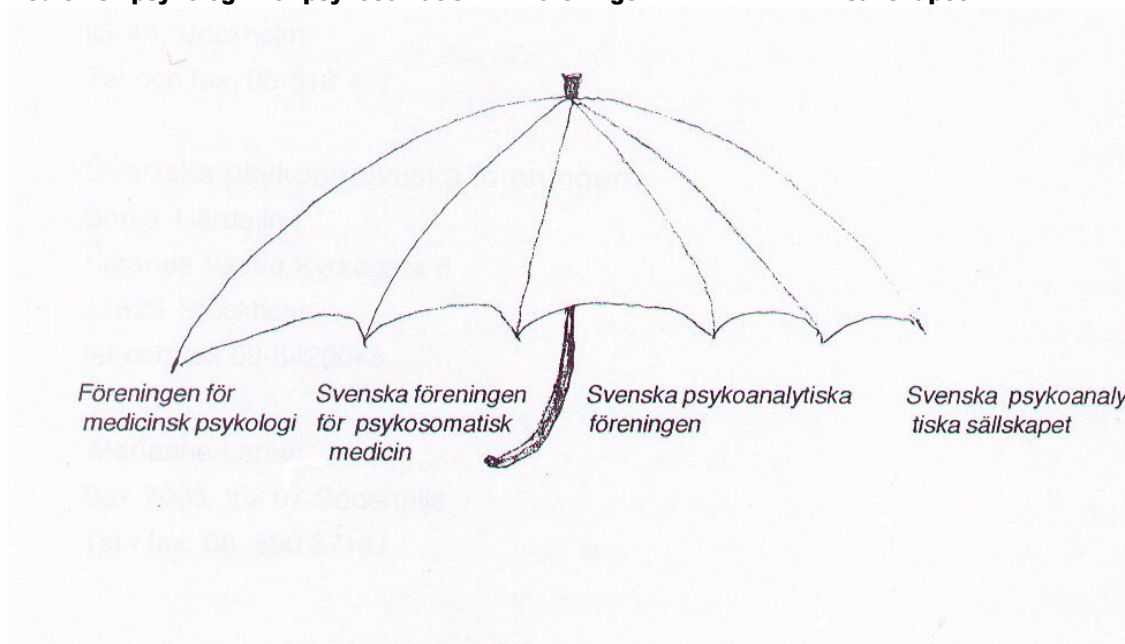

Svenska föreningen
för medicinsk psykologi

Svenska föreningen
för psykosomatisk

Svenska psykoanalytiska
föreningen

Svenska psykoanalytiska
sällskapet

PARAPLYT

Medlemsblad för Svenska Läkaresällskapets Sektion för Medicinsk Psykologi

Årgång 7, Nr 2

Hösten 2005

I DETTA NUMMER

Från redaktionen

Från sektionens styrelse

Kalender för sektionens nästkommande aktiviteter

Ulf Sundekvist, Hjärnvila

Barns och ungdomars möte med psykoanalytikern

Lena Svidén, Några glimtar från en Balintkongress

Svenska föreningens för medicinsk psykologi skrivartävlan år 2004

Svenska psykoanalytiska föreningen

Aktuellt: kommande konferenser, föreläsningar m m

Från redaktionen

Höstnumret av Paraplyt kommer i tid för att ge information om Sektionens program vid Läkaresällskapetets riksstämman, som i år hålls i Stockholm om temat "Psykisk hälsa". Se vidare Sektionens kalender. Vi ihågkommer i detta nummer även förra årets Läkarstämman, vars tema var "Barnet – den växande individen", genom att berätta om en av dess programpunkter som Sektionen organiserade. Barnpsykoanalytikerna Suzanne Kaplan, Björn Salomonsson och Elisabeth Wikén-Kolev höll var sitt föredrag under samlingsrubriken "Barn och ungdomars möte med psykoanalytikern – klinisk praktik och forskning". AnnaLena Isaksson inledde programpunkten. Vi presenterar hennes inledning samt en sammanfattning av Elisabeth Wikén-Kolevs föredrag.

Vid det senaste årsmötet organiserade Svenska föreningen för psykosomatisk medicin det vetenskapliga programmet om temat "Sömn, stress och ohälsa". Ulf Sundequist fick då knappast någon tid för sitt föredrag, men texten kommer nu under titeln "Hjärnvila – betydelse för inlärning, kreativitet, kontroll av inflöde av nervimpulser och skydd mot utmattning".

Den skrivartävling som organiseras av Svenska föreningen för medicin psykologi har i år vunnits av Lisa Bergmark med texten "Tidigare väsentligen frisk". Vi återger ett utdrag ur hennes text.

Lena Svidèn ger "Några glimtar" från den fjortonde internationella Balintkongressen som hölls i Stockholm i somras.

Som fortsättning i vår presentation av de föreningar som ingår i Sektionen har vi i detta nummer information om den Svenska psykoanalytiska föreningen. Nästa Paraplyt kommer ut i maj. Manusstop 23 april.

Daniela Montelatici Prawitz

Redaktion

Redaktör och representant för
Svenska psykoanalytiska föreningen

Daniela Montelatici Prawitz
Skeppargatan 4, 114 52 Stockholm
tel: 08 662 62 12
daniela.prawitz@psykolog.net

Representant för
Svenska förening för medicinsk psykologi

Henry Jablonski
Kvarngatan 2, 118 47 Stockholm
tel: 08 642 75 20
henry.jablonski@spray.se

Representant för
Svenska föreningen för psykosomatisk
medicin

Ulf Sundequist
Human Performance
Karlstads Universitet
651 88 Karlstad
tel: 070 – 600 22 43
sundequist@comhem.se

Representant för
Svenska psykoanalytiska sällskapet

Ewa Raj
Kungsgatan 55, 111 22 Stockholm
tel: 411 14 75 (mott.)
ewa.raj@sll.se

Från sektionens styrelse

Liksom hösten på något sätt dröjer med att infinna sig lyser det nu också ordentligt över helhetssynen inom medicinen och över vår Sektion. Efter att så sent som för ett år sedan kunnat tycka att den mekanistiska, snabbproduktiva, reservdelsbetonade sjukdomssynen med tentakler ända ner på gennivå, placerat humanismen i synen på bevarande av hälsa och uppkomst av sjukdom långt i fjärran, har under de senaste månaderna plötsligt ett antal dammluckor öppnats och tillåter en ganska strid ström av uppmuntrande besked.

Vi går mot Läkaresällskapets Riksstämma 30 november-2 december, vid vilken vi fått gehör för två egna Riksstämmesymposier, ett större Sektionssymposium och en teaterföreläsning (*Kommer inte kaffet snart?*). Dessutom är vi medarrangör eller på annat sätt intressent i ytterligare sex Riksstämmesymposier med anknytning till vår målsättning (se Kalender för sektionens nästkommande aktiviteter, sida 5).

Dessutom blir vi allt oftare kontaktade av personer som vill ha råd eller insatser vid t.ex. skapande av nätverk, exempelvis ett försök från Barn- och ungdomspsykiatri på olika håll i landet att skapa nätverk för grupper som arbetar med psykosomatik. Vi har också fått sonderingar från andra föreningar och sektioner om samverkan eller till och med samgående. Eftersom vi är så breda och arbetar från barn till åldrande och från psyke till soma, är det tills vidare i sådana sammanhang styrelsens uppfattning att nätverksmodeller för det mesta är att eftersträva, men också prioriterat att finna former för att komma närmare de mindre eller större intressegrupper, som har kontaktytor mot vår verksamhet, som besitter kunskaper av värde för oss och som behöver kanaler för att detta vetande ska nå oss alla.

Exempel på sådan verksamhet är Stressnätverket med kansli vid IPM vid KI och med Psykosomatikföreningen (och därigenom Sektionen), Beteendemedicinska Föreningen och Socialmedicinska Föreningen som hörnstolpar i nätverket. Ett annat exempel är ett tvärvetenskapligt forum kallat Introduktion och integration av flyktingar och invandrare med Psykosomatikföreningen som intressent och medarrangör vid konferens den 14-16 december vid Garnisonen Konferens i Stockholm (för mer info se www.iqpc.se).

Styrelsens intention är att försöka öka sådan verksamhet. Under det senaste året har av förklarliga skäl fredagsmöten och förberedelser inför den späckade Riksstämman tagit det mesta av vår tid, men vi uppmanar nu alla inom Sektionens delföreningar att vid varje möte, konferens eller kurs fundera på om de kan ha intresse för medföreningarna. Ett sätt att i dessa sammanhang visa vår samhörighet kan vara att ha samma avgift för medlemmarna i Sektionen som för den egna föreningens medlemmar.

Psykosomatikföreningen inbjuder som exempel på detta alla till sin 7:e nationella kongress i Sunne 14-16 juni med teman som "Traumalösning med somatic experiencing", "Psykosomatik och genetik: Psykosociala faktorerers inverkan på genaktivitet", "Idrottsprestation som psykosomatik", "Meningslöshet eller lycka - gränsen mellan sjukdom och hälsa" samt "Helhetssyn och värdeekonomi - går det ihop?". Föreningen tar gärna emot förslag och insatser från övriga delföreningar (se mer www.psykosomatik.org). Psykosomatikgänget vill också informera om europeisk kongress i Dubrovnik 26-29 september 2006, www.hdpi.hr.

Detta medlemsblad och vår hemsida, www.svls.se/sektioner/mp, för vilken vi nu fått en redaktör, och som när Du läser detta förhoppningsvis är helt uppdaterad, är läsarens och medlemmens väg att hålla sig informerad.

Med önskan om en skön höst

Ulf Sundequist

Nuvarande styrelse

Ordförande: Ulf Sundequist

Human Performance
Karlstads Universitet
651 88 Karlstad
tel: 070 – 600 22 43
sundequist@comhem.se

Vice ordförande: Henry Jablonski

Kvarngatan 2
118 47 Stockholm
tel: 08 642 75 20
henry.jablonski@spray.se

Sekreterare: Göran Rydén

MBT-teamet, Huddinge psykiatriska
öppenvårdsmottagning
Röntgenvägen 3, 9 tr
141 56 Huddinge
tel: 08 578 358 04
goran@ryden.nu

Kassör: Per Hilton -Brown

Rundelsgränd 2b
753 12 Uppsala
tel: 018 12 18 10
p.hilton-brown@telia.com

Riksstämmosekreterare: Ulf Sundequist

Se adress ovan

Redaktör: Daniela Montelatici Prawitz

Skeppargatan 4
114 52 Stockholm
tel: 08 – 662 62 12
daniela.prawitz@psykolog.net

Ledamot lss fullmäktige: Ulf Sundequist

Se adress ovan

Suppl lss fullmäktige: Lena Svidén

Herman Ygbergsväg 30
167 61 Bromma
tel: 08 26 88 26
kul.sviden@mailbox.swipnet.se

Övrig ledamot: Gudrun Igra

Rörstrandsgatan 52
133 33 Stockholm
tel: 08 31 65 70
gudrun@igra.se

Övrig ledamot: Kristina Falck*

Husläkarna i Österåker
184 30 Åkersberga
kristina.falck@ptj.se

* Ersätter Anders Westman som vid årsmöte i Svenska förening för psykosomatisk medicin den 6 oktober 2005 undanbad sig omval såsom föreningens representant i sektionen på grund av tidsbrist.

Kalender för sektionens nästkommande aktiviteter

Även detta år deltar Sektionen i Svenska Läkarsällskapet Riksstämman med flera egna symposier. I flera andra programpunkter är Sektionen medarrangör eller medverkar sektionens medlemmar. Nedan återges programpunkter i vilka Sektionen är involverad på olika sätt. För mera information kan man gå till Läkaresällskapetets hemsida: www.svls.se

30 november – 2 december 2005

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPETS RIKSSTÄMMA, Stockholmsmässan, Älvsjö

Huvudtema: PSYKISK HÄLSA

Onsdag 30 november kl. 8.30-10.00

Hur stress påverkar immunförsvaret hos människor och djur. (Sektionen för infektionssjukdomar)

Moderator: **Sten Iwarson**

Deltagare: **Sten Iwarson, Peter Friberg, Dennis Hasselqvist, Ingibjörg Jonsdottir, Mats Lekander**

Onsdag 30 november kl. 16.30-18.00 Sal A 6

Själ och hjärta. Att leva med svår hjärtsjukdom (Sektionen för cardiologi)

Moderator: **Mårten Rosenqvist, Inger Hagerman**

Torsdag 1 december kl. 08.30-10.00 Sal C 10

Sekter och psykisk sjukdom/psykisk kris – Vad har psykiatri och psykoterapi med sekter att göra (Sektionen för medicinsk psykologi)

Moderator: **Henry Jablonski**

Deltagare: **Henry Jablonski, Jan-Otto Ottosson, Margå Ingvardsson** (f d riksdamedlem), **Göran Roth**

Torsdag 1 december kl. 10.30-12.00 Sal K 13

Svårförklarade sjukdomar – besvärliga patienter (Sektionen för medicinsk psykologi)

Moderator: **Lars Härdelin**

Deltagare: **Lars Härdelin, Anders Lundin, Conny Svensson**

Torsdag 1 december kl. 16.30-18.00 Sal C 4

Moderna sjukdomar – om vår grundläggande sjukdomssyn (Sektionen för medicinsk psykologi)

Moderator: **Ulf Sundequist**

Deltagare: **Karin Johannisson** (professor i idéhistoria), **Carl-Edvard Rudebeck, Marie Åsberg, Göran Blennow**

Torsdag 1 december kl. 16.30-18.00 Sal A 6

Behandling av både kropp och själ av godo för patienter med funktionella mag-tarmsjukdomar (Sektionen för psykosomatik)

Moderator: **Jan Svedlund**

Deltagare: **Magnus Simren, Gisela Ringström, Henry Nylin**

Fredag 2 december kl. 08.30-10.00 Sal A 2

Huden som själens spegel (Sektionen för dermatologi)

Moderator: **Klas Nordlind**

Fredag 2 december kl. 08.30-10.00 Sal A 6

Att lära läkare lyssna – Kan Socrates ge oss modellen? Att undervisa i konsultationskunskap ur det kognitiva perspektivet (Sektionen för psykiatri)

Moderator: **Åsa Nilssonne**

Fredag 2 december kl. 12.30-14.00 Sal A2

”Dualist? Va`trist!” Om kropp och medvetande i sjukvården (Sektionen för Psykiatri)

Moderator: **Anders Lundin**

*

Fredag 3 februari 2006

SEMINARIUM, Svenska Läkaresällskapet, klubbbrummet, kl. 13 – 17.

Tema: TRANSKULTURELLA MÖTEN

Organiseras av Lena Svidén och Göran Roth

Definitivt program meddelas senare. Begränsat antal deltagare.

Onsdag 15 mars 2006

ÅRSMÖTE, Svenska Läkaresällskapet, föreläsningssalen, Klara Östra Kyrkogata 10, kl. 18.00 - c:a 21.00

ÅRSMÖTESFÖRHANDLINGAR

Vetenskapligt program, tema: BALINTVERKSAMHET

Arrangeras av Svenska föreningen för medicinsk psykologi. Organiseras av Anita Häggmark.

Definitivt program meddelas senare. Kallelse till årsmöte kommer att skickas senare.

Kom ihåg att förslag på kandidater till styrelse- och revisorsposter skall lämnas till valberedningen senast två månader före årsmöte den 15 mars 2006.

Valberedningen: Christer Sjödin (sjodin.christer@telia.com), Birgitta Wikander (birgitta.wikander@socarb.su.se), Bertil Nordbeck (bertil.nordbeck@privat.utfors.se)

Fredag 31 mars 2006

SEMINARIUM, Svenska Läkaresällskapet, klubbbrummet, kl. 13-17.

Tema: PSYKOSOMATIK I PSYKOANALYTISKT PERSPEKTIV

Organiseras av Daniela Montelatici Prawitz

Definitivt program meddelas senare. Begränsat antal deltagare.

Ulf Sundequist

HJÄRNVILA

Betydelse för inläring, kreativitet, kontroll av inflöde av nervimpulser och skydd mot utmattning

Många menar att glödlampans tillkomst innebar en stor förändring i människans utveckling. Dagsljuset behövde inte längre styra de produktiva aktiviteterna och sömnvanorna. Jag hävdar att den stora förändringen inte kom förrän med televisionens intåg. Fram till mitten av 1950-talet avslutades dagen för de flesta klockan 22.00 med kvällsandakt, väderleksrapport och kvällsekot, och nattsömnen blev åtta timmar. Detta banade, tillsammans med infektionskontroll och lägre spädbarnsdöd, väg för en dramatisk ökning av livslängden hos främst kvinnor födda i början av 1900-talet. Från sextioalet har kvällsaktiviteter successivt blivit dragit ut på tiden, inte sällan påhejat av att de olika TV-kanalerna förlagt bra serier och intressanta nyhetsmagasin med undersökande journalistik fram mot midnatt, i värsta fall följt av nattfilmen.

Parallellt med detta ska hjärnan kontinuerligt filtrera ett närmast oändligt informationsflöde genom syn och hörsel, att jämföra med kornas brölände, fåglarnas sång, vindens sus och gubbens snarkande eller käringens tjat för 100 år sedan. Behovet av sömn, inte bara för vila utan även för strukturering av den inhämtade informationen, är enormt. Det mesta av strukturerad insortering och lagring sker under sömnen, sannolikt med koppling till drömfaser. Nya intryck ska stämmas av mot gammal information och likt en ny vinflaska placeras på rätt plats i minnets vinkällare. Inkorgen bör tömmas varje natt. En del är färskvara och finns gripbart direkt på morgonen, utan att man behöver söka aktivt efter informationen vid uppvaknandet. Har jag en tandläkartid klockan åtta, vet jag det direkt. Frågar någon vad hustrun hade för kläder på sig igår, behöver jag vanligen tänka efter en stund, men någonstans i en vrå för mindre viktig information finns även denna kunskap lagrad.

Blir hjärnan trött, sömnen dålig, energin sviktande och sorteringen otillräcklig, inträder förutsättningar för ett ostrukturerat kaos, där det mesta blir kvar i en alltmer överfylld inkorg. Strukturen får ersättas av minneslappar, demensen kommer smygande.

Även de system som filtrerar annan, till hjärnan inåtströmmande information tröttnas ut. Varje gång en cell någonstans i kroppen går sönder sänds information om vävnadsskadan inåt mot hjärnan. Bedöms skadan som normal och acceptabel, tillåts den inte störa de medvetna tankeprocesserna, medan informationen släpps upp om den bör föranleda skyddande åtgärder. Är hjärnan upptagen av viktiga processer krävs större skada för att vi ska bli varse den, medan det i andra situationer nästan inte krävs någon skada alls, t.ex. när vi upplever träsma i den alldeles friska baken om vi tvingats sitta på fel plats vid fel tidpunkt, eller om hela livet är motigt och energin tagit slut och givit träsma i hela kroppen, ibland kallat fibromyalgi. Till den inåtströmmande informationen hör även signaler om spänningsgrad i muskler, tryck på ledytor, blodkärlens sammandragningsgrad och annan sympatisk aktivitet.

Under 1970-, 80- och 90-talen har olika stimuleringsmetoder haft en stor plats i behandling av olika tillstånd, främst smärta. När någon del av kroppen bombarderat hjärnan med nervimpulser, exempelvis från en överspänd, smärtande muskel, har man gärna valt att stimulera en annan, balanserande, inte tillräckligt aktiv del av nervsystemet. All aktivitet kräver energi, så också den tillförda stimuleringen. Även om aktiviteten från musklerna stoppas upp, blir det därför inte självklart att den totala energiåtgången minskas. Utifrån en sådan teori kan alltså stimuleringsmetoder motiveras vid akuta, kortvariga, läkande processer där varaktigt effekt kan nås med begränsad energiåtgång. Vid kroniska tillstånd är situationen

en annan, och vi bör självkritiskt ifrågasätta om det flitiga användandet av fysisk aktivitet, akupunktur, sterilt vatten, botulinustoxin, elektrisk hudstimulering, elektrisk muskelstimulering, ryggmärgsstimulering, intracerebral stimulering, massage, taktill stimulering, zonterapi, laserbehandling, liniment, ultraljud, osv. i det långsiktiga perspektivet bidragit till att utarma hjärnans förmåga att hålla kontroll på inåtströmmande impulser och behålla förmågan till strukturering. Och i slutändan bidragit till spridning av värk och ökning av ohälsotal.

EN MODELL FÖR STUDIER AV HJÄRNVILA

✦ RESTRICTED ENVIRONMENTAL STIMULATION THERAPY eller FLOATING

Behandlingsmetoder för reduktion av överstimuleringen av hjärnan finns, men har upplevts som tidskrävande, varit svårvärderade i konventionell kvantitativ forskning och har inte tillåtits få någon större utbredning i vår terapiarsenal. Till dessa hör exempelvis hypnos, olika avspänningstekniker och autogen träning. Den samlande beteckningen är **RESTRICTED ENVIRONMENTAL STIMULATION THERAPY (REST)**, och innebär skapande av ett **minimum i inflödet av nervimpulser (ljus, ljud, lägesorientering, tryck, beröring, temperatur, spänning)**. En sådan metod är **floating**. Den behandlade individen eller försökspersonen vistas 45 minuter liggande i en mörk, tyst tank med en bärande, inte tryckande magnesiumsallösning (svider inte) och med kroppstemperatur vid huden. Vetenskapliga studier har hittills gjorts på effekt vid olika smärttillstånd inkluderat experimentell smärta och vid kronisk utmattning, men också bland annat på effekter för inlärning, kreativitet och idrottsprestationer.

Påvisade neurokemiska förändringar har varit sänkning av nedbrytningsprodukter till adrenalin och noradrenalin som vid dämpad kamp eller avstannad flykt, höjning av prolaktin samt möjlig men inte repetitivt visad sänkning av cortisol. Vid en floatingstudie med kvinnor med smärtsam nackskulderspänning kunde vi trots god smärtlindring inte mäta några förändringar i endorfinnivåer, vilket vi tolkar som ett tecken på att temperaturen inte har stimulerande effekt som exempelvis vistelse i en bastu eller akupunktur.

De praktiska konsekvenserna och den kliniska användningen kräver fortsatt forskning, men i nuläget är floating ändå en modell för studier av effekter av hjärnvila. Den ökade kontakten med inre processer bör i framtiden kunna innebära att metoden blir ett värdefullt komplement till psykoterapi. Tabellen visar på dokumenterade effekter av floating. Litteraturlista kan erhållas från sundequist@comhem.se.

Tabell 1. EFFEKTER AV REDUCERAD STIMULERING AV NERVSYSTEMET (FLOATING)

- **KROPPSLIGA EFFEKTER:**
- **Lindring av muskelsmärta – kronisk och experimentell**
- **Lindring av smärta vid ledgångsreumatism men ingen effekt på sänkan, CRP eller cortisol**
- **Högre smärttröskel experimentellt**
- **Avspänning**
- **Bättre timing vid precisionsaktiviteter hos elit inom bågskytte och golf, men sämre resultat för amatörer**
- **Blodtryckssänkning**
- **Bättre sömn (både insomningstid och total sömnlängd)**

- **MHPG signifikant ned i smärta från muskler och vid reumatism men inte i experimentell smärta eller fibromyalgi (redan lågt) – pos. korrelerat till smärtlindringsgrad**
- **Cholesterol och LDL signifikant sänkt**
- **Prolaktinstegring**
- **Ingen effekt på oxytocin, endorfin, TSH eller cortisol**
- **SINNESEFFEKTER AV FLOATING:**
  - **Ökat välbefinnande**
  - **Ökad originalitet och kreativitet**
  - **Reducerad kontakt med verkligheten med koppling till primärprocesser och ickestyrd fantasi**
  - **Bättre inlärning och minne**
  - **Ökad tillgänglighet till känsloliv och medvetenhet om inre processer**
  - **Ökad optimism**
  - **Värdefullt komplement till psykoterapi**

ASTROCYTER OCH UTMATTNING

Mycket av det viktiga filtreringsarbetet i hjärnan ombesörjs av de s.k. astrocyterna, som tillhör gruppen gliaceller och har noradrenalin som främsta signalsubstans. Hög kampaktivitet leder därigenom till kraftigare filtrering, dvs. vi kan bättre fokusera på uppgiften och störs inte av ovidkommande extern eller intern information. Vid låg noradrenalinaktivitet, exempelvis vid trötthet eller utmattning (och betablockerarbehandling?), släpps mer information genom det astrocytära filtret till medvetandet, och förmågan till fokusering avtar med negativ effekt på koncentration, inlärning och minne. Astrocytaktiviteten är energikrävande och kan utmattas, och exempel på tillstånd som långsiktigt leder till allmän överkänslighet, såväl kroppslig som mental, är

- **LÅNGVARIG STRESS, ORO, ÅNGEST**
- **DÅLIGT BEHANDLADE SMÄRTOR**
- **BAKGRUNDSLJUD**
- **OMFATTANDE YTTRE INFORMATIONSFLÖDE**
- **STATISK, KONTINUERLIG MUSKEL- OCH LEDAKTIVITET**
- **HÖG AKTIVITET I AUTONOMA NERVSYSTEMET**

Vissa tillstånd ökar risken för utveckling av astrocytutmattning. Exempel på detta är resttillstånd efter hjärnskador inkluderat hjärninflammation och hjärnskakning, långvarig smärta och ångest, vissa farmaka såsom felaktigt bruk av betablockerare (blockering av inte förhöjda noradrenalinivåer) samt långvarig sömnbrist.

I viss litteratur, främst hos neurologerna, används begreppet **ASTENOEMOTIONELLT SYNDROM** som namn på den astrocytära utmattningen. I detta syndrom ingår minnes- och koncentrationsproblem, sömnstörningar, nedstämdhet, ökad stresskänslighet och annan överkänslighet samt utbredd led- och muskelvärk. Många fibromyalgidiagnoser (eller alla?) kan rimligen ha sin fysiologiska orsak i defekten i filtrering av triviala vävnadsskadeimpulser, dvs. ge upplevelsen av träsma i hela kroppen.

Symposiet ”Barns och ungdomars möte med psykoanalytikern – klinisk praktik och forskning”. Läkarstämman i Göteborg den 26. 11. 2004

AnnaLena Isaksson

Inledning

Hjärtligt välkomna till det här symposiet som vi har kallat barns och ungdomars möte med psykoanalytikern – klinisk praktik och forskning.

Psykoanalys är en behandlingsmetod som har praktiserats i mer än 100 år och är spridd över hela västvärlden. Psykoanalysen praktiseras naturligtvis inte på samma sätt nu som i början av 1900-talet. Nya erfarenheter har bidragit till och bidrar hela tiden till att metoden och den bakomliggande teorin utvecklas. Nya idéer granskas och antingen visar de sig hållbara eller faller de bort.

Redan på 1920-talet började psykoanalys med barn praktiseras av flera analytiker. I samband med andra världskriget blev London centrum där Melanie Klein och Anna Freud samlade var sin grupp av barnanalytiker omkring sig. Ett livligt utbyte av erfarenheter och mycket fruktbara teoretiska diskussioner under de första decennierna tvingade deltagarna att precisera sina teoretiska tankegångar och belägga dem med kliniskt material. Detta lade grunden för ett fortgående utvecklingsarbete som har givit oss en numera mycket solid kunskaps och erfarenhetsmassa.

I Sverige började psykoanalytikerna utbilda sig i psykoanalytiskt arbete med barn och ungdomar i slutet på 1970-talet. I slutet av 1980-talet kom en organiserad utbildning igång. Intresset var mycket stort och vi är nu en grupp på drygt 20 behöriga barn- och ungdomspsykoanalytiker och ungefär lika många under utbildning.

Vi ska nu få ta del av föredrag av tre psykoanalytiker. Föredragen har en gemensam nämnare: de belyser hur den psykoanalytiska teorin används idag exemplifierat i psykoanalytiskt arbete med barn respektive i forskning kring traumatiserade barn.

I psykoanalys används relationen mellan barnet och psykoanalytikern för att lära känna barnets omedvetna fantasivärld. I samspelet med analytikern får barnet hjälp att gestalta skrämmande fantasier och uttrycka känslor för att så småningom hitta vägar till symbolisering och upplevelse av meningsfullhet. Då avtar oftast symptomen och ångesten.

Psykoanalytiska teorier används idag också för att hitta nya modeller för att förstå affekter och hur dessa regleras samt i forskning kring trauma.

Suzanne Kaplan ska prata om sin pågående forskning och hur hon med hjälp av psykoanalytisk teori (tillämpad psykoanalys) har sökt sig fram till teorier som kan utgöra en grund för hur man kan förstå barn som drabbats av extrem traumatisering. Titeln på hennes föredrag är ”Barn i folk mord – affekter och minnesbilder efter extrem traumatisering”.

Björn Salomonsson ska berätta om en ny modell för att arbeta med spädbarn och deras föräldrar, som utarbetats av barnpsykoanalytikern dr. Johan Norman. Han kommer att visa hur en mer direkt approach till barnet i mammas närvaro sätter igång ett intensivt arbete. De relationer som utvecklas mellan psykoanalytikern och barnet respektive mamman och barnet används för att avhjälpa utvecklingsrelaterade beteendeproblem hos spädbarnet, såsom ät- och sömnstörningar. Föredragets titel är ”Psykoanalytiskt arbete med spädbarn. Hur är det möjligt?”

Elisabeth Wikén-Kolevs föredrag belyser tidiga omedvetna fantasiers psykopatologiska inverkan och hur man med psykoanalytisk metod kan omforma deras tvångsmässiga och destruktiva inverkan på personligheten. Elisabeth beskriver två psykoanalyser, en med ett

barn och en med en tonåring, där andra insatser varit överksamma. Fokus är på det arbete som lagts ner på att förstå fantasiernas uppkomst och de funktioner de fyller inom personligheten.

*

Elisabeth Wikén-Kolev

SOM ATT LEVA I ETT FÄNGELSE

Hur grundläggande fantasier hos barn och ungdomar kan påverka det mentala livet så att existensen blir till en plåga.

Sammandrag

Föredraget är främst kliniskt och har som intention att påvisa tidiga omedvetna fantasiernas psykopatologiska inverkan och hur man med psykoanalytisk metod kan undanröja deras statiska, tvångsmässiga och destruktiva inverkan.

Föredragshållaren menar att det i denna era, där den biologiska och neurovetenskapliga forskningen anses suverän, är viktigt att inte förneka dessa fantasiernas biologiskt/kroppsliga ursprung, då vi föds med drifter, medfödda koder och utvecklingspotentialer samt sannolikt med s.k. urfantasier eller förföreställningar om saker och ting som hängt med genom evolutionen. Men deras senare förlopp blir mentala handlingar som får följder och som går att arbeta med i en psykoanalys så att barn och ungdomar kan komma ur sina fångelser med murar av symptom, hämningar och märkliga strategier. Alla kämpar vi med att komma över och kompensera våra medfödda loci minores resistentiae bl.a. genom vår mentala förmåga, jagets utveckling och bekräftelse av självet. *Psykoanalysens främsta uppgift är att öppna upp dialogen med den egna inre världen och den yttre. Denna dialog har alltid brutit samman vid psykisk ohälsa.* Den syftar också till att analysanden så småningom skall kunna skilja på fantasi och verklighet. Det psykoanalytiska rummet är, som Donald Winnicott beskriver, ett potentiellt rum där upplevelser genereras, och i vilket det skapas mening som man kan leka med och tänka kring. Orden, leken och tankarna gör att ångesten blir uthärdlig och världen möjlig.

I relationen mellan analysand och analytiker finns dom omedvetna fantasierna där i en eller annan form under varje analytstimme. I dialektiken mellan fantasi och verklighet skapas en ny värld där man kan bilda symboler och utveckla skapande fantasier i stället för de destruktiva formerna.

I föredraget diskuteras olika teorier om fantasiernas ursprung och roll. De tidiga fantasierna uppstår i gränlandet mellan det kroppsliga och det mentala. Initialt är de omnipotenta och styrs av lustprincipen. Deras roll blir så småningom att bli till försvarsstrategier, former av objektrelationer och kommunikationsformer, men framförallt kan de bli vägar till förändring om de fångas upp. Hos barn kan man studera dem in statu nascendi. Hos vuxna kan man hitta dem förstelnade i olika försvarsstrategier och i märkliga sätt att hantera livet.

I föredraget beskrivs utförligt två psykoanalyser med tyngdpunkt på det arbete som lagts ner på att förstå tidiga fantasiernas ursprung, deras omedvetna destruktiva inverkan, hur det gick att göra dem medvetna och hur deras negativa inverkan försvann när de fick gestalt och mening. Båda analysanderna hade tidigare genomgått traditionell psykiatrisk behandling.

Mara är en flicka på 17 år vars skolgång och tonår blivit till en mardröm med depressivitet, mobbning och självmordstankar. Hon hade egentligen förlorat 12 år av sitt liv i plågor som ingen skulle vilja ha. Flickans enorma behov av att gestalta sitt omedvetna ledde bl.a. till följande rad av fantasier som analyserades: Fantasin om att sluka en djävulsk moder/analytiker. Fantasi om att dela hud med modern/analytiker. Fantasi om att krypa in i modern/analytiker. Fantasi om en liten bajs flicka och en liten pojke i flickan som slåss med flickan. Fantasi om den omnipotenta prinsessan. Fantasi om att vara en könlös ängel. Fantasin om den

våldsamma våldtäkten. Våldsam onanifantasi för att väcka den döda kroppen. Den sistnämnda fantasin som var i stort sätt omedveten gjorde att hon bröt ihop i tonåren eftersom den skrämde henne nästan till döds.

I den andra psykoanalysen med en 9-årig flicka beskrivs hur ett födelsetrauma rekonstrueras genom att analysera mycket tidiga omedvetna fantasier som gestaltades i analysrummet. Flickan föddes mycket för tidigt och hade legat i kuvös. Flickans egendomliga symtom försvann och hon slapp Aspergerdiagnosen. Hon brukade fantisera om att sätta elaka människor i en vakumpump så att de skulle spricka medan hon själv gled in i en skön grotta. Därinne skapade hon sina egna lagar och till och med egen matematik så att lärarna stod med händerna i håret. Hon använde alltid denna strategi som ett försvar mot ångest och rädsla, nämligen att försvinna in i denna värld. Hon hade också en idé om att bebisar var speciellt dumma och elaka. Det värsta var att de var så hjälplösa. När vi kunde sammanföra allt detta med den egna lilla bebisdelen började hon känna sig hel och kunde ta till sig världen på ett nytt sätt.

En kort vinjett ur en analys med en 3-årig flicka belyser begreppet projektiv identifikation och dess oerhörda betydelse för att skapa nya vägar i livet.

Urval av referenslitteratur:

Allmänt om barnpsykoanalys:

Norman, J, Sandell, A, Isaksson, A-L (1997), "Om psykoanalys för barn och ungdomar", *Svenska psykoanalytiska föreningens skriftserie*, nr 1.

Suzanne Kaplans föredrag bygger på en artikel som kommer att publiceras i *The International Journal of Psychoanalysis* under våren 2006 med titeln "Children in genocide – extreme traumatization and the 'affekt propeller'".

Se också :

Kaplan, S., (2000), "Child survivors and childbearing: Memories from the Holocaust invading the present", Scandinavian Psychoanalytic Review, 23:2, pp. 249-282.

– (2002), *Children in the Holocaust – affects and memory images in trauma and generational linking*, University of Stockholm.

– (2003), *Barn under Förintelsen då och nu – Affekter och Minnesbilder efter extrem Traumatisering*, Stockholm, Natur och Kultur.

– (2005), *Children in Africa – Psychological Health related to post-war Traumas and AIDS*, Sida / SAREC.

Om psykoanalytisk arbete med spädbarn:

Norman, J. (2001), "The psychoanalyst and the baby: a new look at work with infants", *Int.J. Psychoanalysis*, 82:1, pp. 83–100.

– (2004), "Transformations of early experiences", *Int. J. Psychoanalysis*, 85, 1103-1122.

Salomonsson, B. (2002), "Psykoanalytiskt arbete med spädbarn och föräldrar", *Mellanrummet* 7, s. 100-114.

Referenser av intresse i samband med ***Elisabeth Wiken-Kolevs föredrag:***

Winnicott, D. W. (1971), *Playing and Reality*. London: Tavistock Publications Ltd.

Isaacs. S. (1943), "The Nature and Function of Phantasy", i *Developments in Psychoanalysis*, s. 67, London, H. Karnac (Books) Ltd, 2002.

Freud.S. (1915), "Triebe und Triebkicksale", sv. övers. "Drifter och Driftöden" i *Samlade skrifter IX: Metapsykologi IX*, s. 107-130, Natur och Kultur, 2003.

Freud.S (1915), "Das Unbewusste", sv. övers. "Det Omedvetna" i *Samlade skrifter, IX Metapsykologi*, s. 153-195, Natur och Kultur, 2003.

Flera referenser i samband med föredragen kan fås via daniela.prawitz@psykolog.net

Lena Svidèn

Några glimtar från en Balintkongress

Under tre intensiva dagar i slutet av augusti genomfördes den fjortonde internationella balintkongressen på ABF-huset i Stockholm. Nästan 120 balintvänner från 18 länder hade hörsammat inbjudan. Det var två år sedan senaste mötet i Berlin och inte mindre än 16 år sedan den senaste internationella balintkongressen i Stockholm. Det kom kollegor från USA och Israel men européerna dominerade förstås. Nästan alla länder i Europa var representerade, inte minst Östeuropa. Många kära återseenden men också nya bekantskaper! Temat var "Balint work in a time of change and crisis in the health care system". Det visade sig vara ett välfunnet tema då det samtidigt som många goda erfarenheter presenterades också beskrevs svårigheter med att hos beslutsfattare sälja in den mjukvara som balintarbete representerar.

Svenska föreningen för medicinsk psykologi stod för arrangemanget. Det var fullspäckade dagar med delvis dubblade föreläsningar. Vi fick bl.a. ta del av andras erfarenheter av balintarbete, inte minst bland studerande. Vi fick också höra om den forskning som bedrivs om balintgrupper och vad en etnograf funderar över efter att ha studerat en grupp i London.

Vi delades så in i nio balintgrupper som möttes varje dag. Här fick den kliniska vardagen utrymme och än en gång kunde jag konstatera att de problem som formuleras är så slående lika antingen man arbetar på landbygden i Holland, i Paris´ arbetarkvarter eller i en välbeställd förort till Stockholm. Och ALLA kollegor är kloka, generösa och ömsinta...

De sociala evenemangen var välvalda med besök i Stadshuset, båtturen under broarna samt middag med dans på Junibacken. Kongresskommittén har all anledning att känna sig nöjd. Och visst står sig Michel Balints arbetsmetod över tid och i olika sjukvårdorganisationer! Det är ju nu över 50 år sedan han började i London. Det säger en del. Ses vi i Lissabon 2007?

".. en förmån att få vidga perspektiven, t.ex. genom att höra John Salinskys tankar om hur våra läkarkollegor Tjechov och Tolstoj använde sina patientmöten eller om hur skulpterande kan vara till hjälp att se patient-läkarrelationen .." *Elisabeth Jaenson, Malmö*

".. un congrès extraordinaire..... de simplicité, sérénité, chaleur, émotion, profondeur, épaisseur.." *Marie-Anne Puel, Paris*

".. lärde mig mycket nytt och inspirerades kolossalt av att sitta i balintgrupp med kollegor från andra länder .." *Essie Andersson, Lund*

Svenska föreningens för medicinsk psykologi skrivartävlan år 2004

Vinnare blev Lisa Bergmark med sitt bidrag: "Tidigare väsentligen frisk" - en gripande berättelse om ett sjukdomsförlopp som med sina litterära kvaliteter fick juryns högsta betyg. Berättelsens samtidigt sakliga och subjektiva patientperspektiv ger kunskap och insikt om den svårt sjukas beroende och integritet, ensamhet och intimitet, utsatthet och krav. Trots sin klarsynta och ofta tunga beskrivning av patientrollen under sjukdomen utmynnar till slut berättelsen i ett hopp och växande, och med en kunskap genom erfarenhet som författaren generöst förmedlar.

Två hedersomnämningarna gick till:

Sune Fredenberg för bidraget "Mördarbakterien". Med ett fint språk och på ett ärligt sätt beskrivs hur den allmänmedicinska vardagen ställer stora krav både på medicinska faktakunskaper och på ett humanistiskt förhållningssätt. Huvudpersonen lyckas behålla förmågan att handla rationellt samtidigt som han är öppen för de känslor av otillräcklighet, ilska och oro som måste hanteras när katastrofen är ett faktum; och

Arne B:son Appelgrens för "Trauma - historisk/psykologisk verklighet eller underhållning? Följ med Ronald McDonald till Auschwitz och Musse Pigg ombord på Estonia!" Det är en välskriven, skrämmande och samtidigt otäckt underhållande novell. Den berör kampen mellan det onda och det goda och lämnar läsaren utrymme för egna reflektioner och ställningstaganden. Berättelsen har ingredienser av både verklighet och fantasi och antyder en möjlig, fullständigt vidrig, framtid.

Alla texter finns publicerade i sin helhet i SFMP:s Bulletin, som kan beställas av intresserade

För SFMP:s styrelse och skrivarjury,

Lotti Helström

Ur "Tidigare väsentligen frisk" av Lisa Bergmark

"Jag kan minnas känslan av en natt på Iva, se situationen ovanifrån, höra ljudet och känna lukten som inte fanns. Lisa med uppspärade ögon, klockan som går i halvtimmar, jag missar dem inte. Ligger vaken, sover endast korta stunder. Kallar på personal om och om igen, de kommer mot sängen och försöker förstå vad jag vill. Hämtar smärtstillande, suger rent tracken, drar av och på täcket. Bäddar om i sängen, lägger mig åt höger, vänster och på rygg. Varje kroppsdel i ordning med kuddar som en ram runt omkring. Känner paniken och tankarna som kommer. Att man kan ligga så obekvämt, att det kan vara så svårt att sova. Måste vila kroppen. Vet att jag vaknar snart igen. Tittar upp och kallar på personal ännu en gång. Jag minns en av dessa nätter då jag inte sov, minns en vacker sköterska som kommer in och pratar lite. Stryker mig sakta över håret. Hon är den första som rör i mig utan annat syfte än att beröra. Min familj hade inte vågat, jag var infektionskänslig och de fick "sprita" händerna bara för att få komma in på salen. När man är förlamad kan man inte ens beröra sig själv, hade inte tänkt på det tidigare, vilket behov man har av beröring, att det hade gått över en månad sedan sist. Jag minns hur avslappnad jag blev, att jag somnade utan den smärtstillande injektionen hon kom in för att ge".

Sätten att kommunicera varierade under dessa månader, från pektavla som styrdes genom huvudskakningar och nickningar, till dator då funktionen i mina händer förbättrats. Jag lärde mig göra vissa ljud genom "tracken" och de som var regelbundet på min sal lärde sig förstå då jag mimade. Begränsningarna i kommunikationen var nyanserna, jag kommunicerade på ett språk jag inte behärskade, språket krävde en kraft jag inte ägde. Jag ville berätta för personalen vem jag var, om det liv jag vanligtvis levde. Jag ville tala om för mina föräldrar hur jag mätte, berätta hur tacksam jag var över att de var där. Jag ville diskutera mitt tillstånd med läkarna. Jag längtade efter min röst. De enstaka meningar jag orkade skriva på datorn eller de ord jag mimade var inte tillräckliga. Jag var till stor del utelämnad till mina egna tankar och tankarna var både mina vänner och fiender, framförallt fanns där ingen stimulans, ingen att resonera med och få svar av, ingen att dela upplevelser och känslor med.....

Svenska Psykoanalytiska Föreningen

Svenska psykoanalytiska föreningen bildades 1934 som en självständig sektion (i början såsom *Svensk-finska psykoanalytiska föreningen*) av *The International Psychoanalytical Association, IPA*. Föreningen har som sin främsta uppgift att främja utvecklingen av psykoanalysen. Till föreningen finns en utbildningsenhet knuten, *Svenska psykoanalytiska institutet*. Föreningens medlemmar är oftast psykologer eller läkare som utbildats vid detta institut. En särskild vidareutbildning i barn- och ungdomspsykoanalys finns knuten till institutet.

Föreningen har för närvarande 186 medlemmar och 31 utbildningskandidater. De flesta medlemmarna är verksamma inom Stockholmsområdet, men föreningen har även flera medlemmar verksamma i Göteborg, i Lund-Malmö samt i Uppsala. Vartannat år tas 10 kandidater in till den 4,5 år långa utbildningen. Sedan 2001 har psykoanalytiska institutet genom Högskoleverket fått examensrätt, vilket innebär att utbildningen kan leda fram till legitimeringsgrundande psykoterapeutexamen.

Förmedling av psykoanalys och psykoterapi sker genom tre olika mottagningar: *Svenska psykoanalytiska föreningens mottagning*, som riktar sig till vuxna, *Barn- och ungdomspsykoanalytikernas mottagning, BUM*, som informerar om och förmedlar psykoanalys och psykoterapi för barn och ungdomar samt *Spädbarnsanalytikernas mottagning* som förmedlar hjälp till föräldrar med spädbarn (0–2 år).

Föreningen har en omfattande vetenskaplig verksamhet och bedriver på olika sätt information om psykoanalys. Ett flertal forskningsprojekt bedrivs inom föreningen. Det finns en skriftserie i vilken hittills sju nummer utkommit med texter författade av de egna medlemmarna. Den senaste skriften har titeln *Narcissism*. Ett blad för föreningens medlemmar, kandidater och gäster, *Bulletinen* ges ut två gånger om året. Tillsammans med de övriga nordiska psykoanalytiska föreningarna utges den vetenskapliga tidskriften *The Scandinavian Psychoanalytic Review*.

Allmän information om föreningens verksamhet lämnas på föreningens hemsida, www.spaf.a.se, där kan man också finna en medlemslista och uppgifter om föreningens utbildning, forskning och publikationer. För ytterligare orientering om den omfattande vetenskapliga dokumentationen rörande psykoanalys hänvisas till IPA:s hemsida: www.ipa.org.uk; klicka där vidare till research. Det kan också nämnas att föreningen har en stor boksamling, vars merpart är förlagd till SPPB (Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek) i Stockholm

Föreningen deltar i ett stort och aktivt nätverk tillsammans med andra såväl europeiska som icke europeiska psykoanalytiska föreningar. Kongresser och mindre konferenser organiseras regelbundet, i vilka den Svenska psykoanalytiska föreningen deltar i olika former. Ett särskilt nära samarbete finns med *Svenska psykoanalytiska sällskapet, Spas*.

Ordförande för föreningen är för närvarande Sven Lagerlöf. Verksamheten är organiserad genom olika utskott och avdelningar.

En särskilt viktig del av föreningens verksamhet är organiserad inom *Svenska psykoanalytiska Institutet* vars ordförande för närvarande är Majlis Winberg Salomonsson. Institutet ansvarar för utbildning av psykoanalytiker och av handledare inom utbildning. Institutet har i sin tur fem olika kommittéer som ansvarar för 1) antagning till utbildning, 2) utbildningsseminarier, 3) handledning av kandidater, 4) barn- och ungdomsanalysutbildning respektive 5) mottagning av patienter i samband med utbildningen. Utbildningskandidaterna deltar aktivt och kontinuerligt i arbetet inom institutets styrelse genom kandidatrepresentanter. Vid lärarnas och handledarnas evalueringar av utbildningskandidaterna är kandidaterna själva närvarande. Samarbetet med Spas är vad gäller institutet särskilt markant inom utbildningen av barn- och

ungdomsanalytiker, i vilken flera av Spas medlemmar deltar.

För att få en närmare inblick i föreningens pågående verksamhet ges här några mera specifika data från verksamhetsberättelser lämnade av två utskott inom föreningen: Informationsutskottet, och Vetenskapliga utskottet.

Informationsutskottet,

för vilket Ann-Mari Appelberg för närvarande är ordförande, har som uppgift att sprida kunskap om och intresse för psykoanalys. Under året har utskottet organiserat en serie föreläsningar om psykoanalys med den övergripande titeln *Vad är psykoanalys? Med psykoanalysen från vaggan till graven*. Denna föreläsningsserie om psykoanalys i samarbete mellan Svenska psykoanalytiska föreningen och ABF är nu inne på sitt sjätte år. Föreningen står för föreläsare och moderator. ABF ansvarar för administration, annonsering och biljettförsäljning. Föreläsningarna äger rum på onsdagar ungefär en gång i månaden kl. 19 –20.30 med tid avsatt för diskussion. Programmet för 2005 innehåller följande nio föreläsningar:

19 januari Anders Carlberg, moderator Ann Stefensson: *Vad är psykoanalys?*

9 februari Clarence Crafoord, moderator Eli Högberg: *Hjärtats oro*.

9 mars Gunnel Jacobsson, moderator Gunnar Berggren: *Unga vuxna*.

20 april Anders Berge, moderator Eva Gordon: *Går det att lyssna till det omedvetna?*

18 maj Grazia Monzardo Linderholm/Bo Östlund: *Hokuna matata eller kungariket*.

5 oktober Per Stenfelt, moderator Sonja Levander: *Hur jag har lärt mig att tala psykotiska – att tyda/tolka den psykotiska människans kommunikation*.

2 november Johan Beck-Friis, moderator Agneta Sandell: *Om depression som förlorad självaktning*.

30 november Maria Yassa, moderator Anders Carlberg: *Att vilja eller att måsta – Freuds tankar om tvångsneurosen diskuteras*.

14 december Robert Rössel, moderator Elisabet Wolgers: *Skammen som fräter själen – om kränkning, hat och hämnd* (repris nr två pga att alla som velat lyssna inte fått plats vid tidigare tillfällen).

Utskottet ordnar också offentliga utbildningsdagar, som hålls i Stockholm men även på andra håll i landet. Under det senaste verksamhetsåret har följande utbildningsdagar anordnats:

Trauma, Affekter och Effekter på ABF i Stockholm den 15 oktober 2004 med Ann-Mari Appelberg, Suzanne Kaplan, Iréne Matthis och Sverre Varvin som medverkande. Programmet gick i repris i Göteborg 8/4-05. Diskussionerna i Göteborg kom att präglas dels av Tsunami-katastrofen, dels av det intensiva engagemanget för de devitaliserade /de apatiska/ flyktingbarnen. Programmet kommer att upprepas även i Lund 25/11-05.

Narcissism, en tidigare utbildningsdag gick i repris den 12 november 2004 i Malmö med Ann-Mari Appelberg, Mikael Sundén, Majlis Winberg Salomonsson, Bo Sigrell och Lena Teurnell som medverkande. Programmet kommer att upprepas även i Umeå 11/11-05.

Sexualiteter hålls på ABF i Stockholm den 14 oktober 2005 med Elisabet Wolgers, Ann-Sofie Bárány, Viviane Janson, Gullvi Sandin, Agnes Mesterton och Per-Arne Rönnås som medverkande.

Dessutom har Svenska psykoanalytiska föreningens 70-årsdag firats den 10 december 2004 med ett offentligt halvdagsseminarium, vid vilket föreläsningar om temat psykoanalys förr och nu hölls av Per-Magnus Johansson, Agneta Sandell, Lars-Göran Nygren och Rolf Sandell.

Vetenskapliga utskottet,

för vilket Mikael Sundén varit ordförande under verksamhetsåret, har bland som uppgift att planera och genomföra interna kvällsföreläsningar på föreningen två gånger per månad. Det genomföra även en höstkonferens dagen före årsmötet. I år är temat *Psykoanalys och tro* med Hans Reiland, Camilla Silvferskiöld och Lars Sjögren som medverkande.

Utskottet stöder också en stor seminarieverksamhet i form av studiegrupper som enskilda medlemmar organiserar. Utskottet är dessutom aktivt i planering och genomförande av samarbete av kliniska och teoretiska seminarier med grupper och enskilda medlemmar i utländska psykoanalytiska föreningar.

Programmet för kvällsföreläsningarna som är avsedda för föreningens medlemmar, kandidater och gäster har under året omfattat:

Stephan Hau: *Experimental psychoanalytic research in the dream laboratory – new findings and perspectives for theory and clinical practice.*

Tomas Böhm, Kristina Brandänge och Suzanne Kaplan: *Med anledning av flodvågskatastrofen. Krishantering vid massiva traumata.*

Rolf Künstlicher: *Vad har den psykoanalytiska situationens struktur gemensamt med den struktur som omger en låtsasleksituation?*

Lars-Göran Nygren: *Försvar mot psykisk smärta hos en tre månaders pojke: En session presenteras i detalj från en analys med pojkens mamma.*

Elisabeth Clewe: *Att skriva om sin patient. När? Hur? Varför?*

Klas Guettler: *En kunskapsteoretisk fallucka för dualaspektmonismen samt en studie av det omedvetna i teori och praktik.*

Jurgen Reeder: *Vid slutet av tredje epoken: Nya villkor för psykoanalysen.*

Anna-Lena Isaksson: *Tankeväv – reflektioner över en arbetsmodell.*

Göran Bodegård: *”De apatiska barnen” – barn med depressiv devitalisering eller Pervasive Refusal syndrome.*

Evelyne Séchaud: *”Loss and Sublimation” – teoretiska och kliniska aspekter på sublimering relaterad till melankoli.*

Outi Montag: *Ömsesidig smärta och dess öde i spädbarnsanalys.*

Gunnar Karlsson, Per-Olof Flink och Anneli Mark-Orbinski: *”Psykoanalysen i ny belysning” – diskussion av Gunnar Karlssons bok.*

Lars Sjögren: *Fantasier om homosexualitet som försvar mot primitiv modersöverföring.*

Aktuellt: kommande konferenser, föreläsningar m m

Svenska psykoanalytiska sällskapet arrangerar för 2:a gången en utbildningsdag om

INRE VÄRLD – YTTRE VERKLIGHET

Till minne av Ludvig Igra – en centralgestalt inom nordisk psykoanalys

Fredagen den 27 januari 2005 kl 9.00 – 16.30
Zeta-salen, ABF-huset, Sveavägen 41, Stockholm

Inledning

Sara Wasersztrum

Att våga se det destruktiva utifrån en kärlek till livet
Om Ludvig Igras författarskap

Kent Peterson

Ambivalensen som grepp
Om den depressiva positionen och oidipuskomplexet

Bengt Warren

Att avvärja ett lidande med ett annat
Om negativ terapeutisk reaktion

Hans Camitz

Stagnation och rörelse

Arne Jemstedt

Psykoanalytiskt tänkande inom en miljöterapeutisk ram

Marianne Notini-Camitz

Inre värld och förändring

Agneta Sandell

Den tunna hinnan

Tomas Böhm och Leif Zern

Leif Zern är teaterkritiker. Övriga föredragshållare är psykoanalytiker och medlemmar av Svenska psykoanalytiska sällskapet samt Svenska psykoanalytiska föreningen och verksamma i Stockholm.

Kostnad: 1.000:-

(Ett begränsat antal platser för heltidsstuderande med leg. 200:-)

Kaffe med smörgås på förmiddagen och frukt på eftermiddagen ingår.

Anmälan sker genom inbetalning senast 19 december till Svenska psykoanalytiska sällskapetets **bankgiro 5699-0260**. Ange namn och adress så att anmälan kan bekräftas med biljett.

Ytterligare upplysningar:

Eva Shaw: tel 08-338258 fredagar 9-13, övrig tid telsvar, fax 08-336418.

E-post: psa.stockholm@telia.com

Svenska psykoanalytiska sällskapet

Adress: Upplandsgatan 83, 113 84 Stockholm

hemsida www.psykoanalytiskasallskapet.nu

Organisationsnummer 802006-2306